

Projekt

z dnia 30 lipca 2015 r.

Zatwierdzony przez Zarząd Powiatu Tarnogórskiego

**UCHWAŁA NR .....
RADY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO**

z dnia ..... 2015 r.

**Rady Powiatu Tarnogórskiego
w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej Realizowanego w Powiecie Tarnogórskim
w latach 2015 - 2017”**

Na podstawie art. 4 ust.1 pkt. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.¹⁾) i art. 180 pkt 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. z 2015 poz. 332)

**Rada Powiatu
uchwała:**

§ 1. Przyjmuje się „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej Realizowany w Powiecie Tarnogórskim w latach 2015 - 2017” w treści stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tarnogórskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązywania od 1 stycznia 2015 roku.

§ 4. Uchwała zostanie ogłoszona w sposób zwyczajowo przyjęty.

---

¹⁾Przepisy wprowadzające zmiany opublikowano w: Dz. U. z 2013 poz. 645, z 2014 r. poz. 379, poz. 1072, z 2015r. poz. 871

**PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
REALIZOWANY
W POWIECIE TARNOGÓRSKIM
W LATACH 2015 - 2017**

Tarnowskie Góry, sierpień 2015

I. WPROWADZENIE

W trosce o dobro dzieci całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodziców, w celu zaspokojenia ich podstawowych praw do wzrastania w środowisku rodzinnym, tworzy się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Podstawą prawną do opracowania i wdrażania Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2015, poz. 332).

Zakłada się, że realizacja założonych w programie celów oraz współpraca z innymi organami przyniesie spodziewane efekty. Intencją rodzinnej pieczy zastępczej jest to, by rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka sprawowały opiekę nad dzieckiem tymczasowo. Jest to czas niezbędny do ustabilizowania sytuacji dziecka, czas pracy z rodzicami biologicznymi i zastępczymi w taki sposób, by dziecko wróciło do swoich rodziców lub zostało przysposobione.

Dla dzieci, których sytuacji nie będzie można ustabilizować, rodzinna piecza zastępcza trwać będzie do czasu osiągnięcia pełnoletności przez dziecko, a obowiązkiem rodziny zastępczej i osób prowadzących rodzinne domy dziecka będzie przygotowanie dziecka do samodzielnego życia.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

1) rodzinnej i są nią:

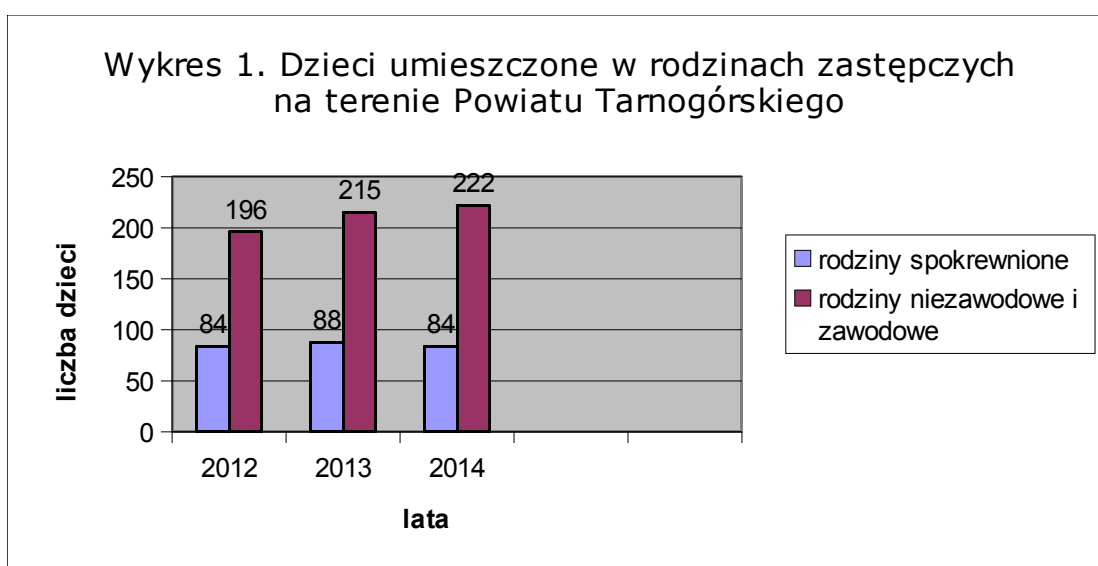
- rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne,
- rodzinne domy dziecka,

2) instytucjonalnej – placówki opiekuńczo-wychowawcze różnych typów.

II. DIAGNOZA PROBLEMU SPOŁECZNEGO

Diagnozę problemu społecznego dotyczącego pieczy zastępczej na terenie Powiatu Tarnogórskiego opracowano w oparciu o analizę danych na przestrzeni ostatnich trzech lat (dane podane narastająco).

Poniższe wykresy ilustrują ilość dzieci umieszczonych na terenie Powiatu Tarnogórskiego, dla których konieczne było zapewnienie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych. Widać wyraźny wzrost ilości dzieci pozbawionych opieki rodziców.

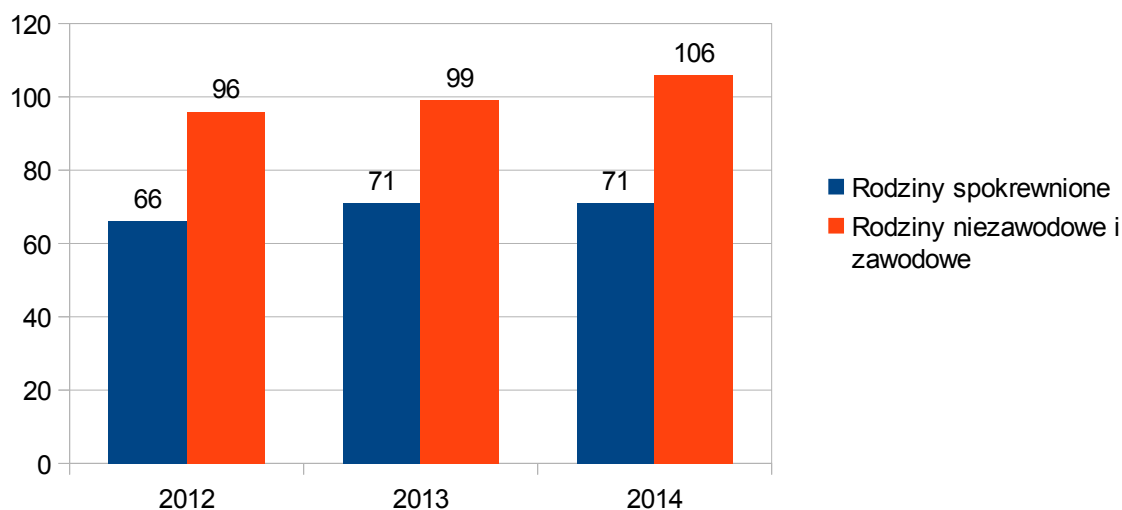

Tab. 1 Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych poza terenem Powiatu Tarnogórskiego

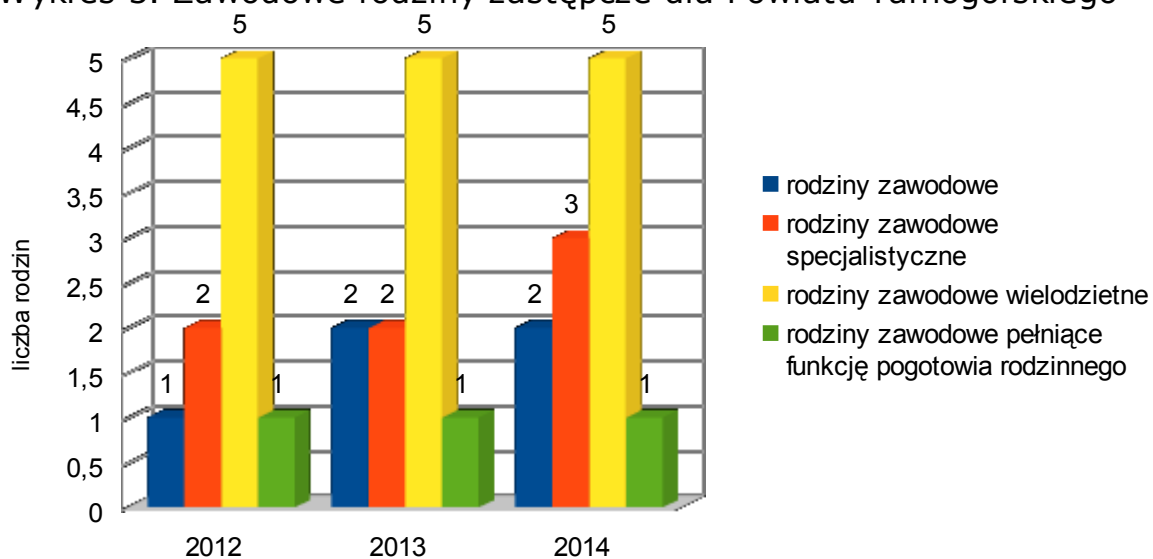
	2012	2013	2014
Ilość dzieci	21	13	11

Każdego roku w Powiecie Tarnogórskim przybywa rodzin zastępczych. Zwiększa się zwłaszcza ilość rodzin niespokrewnionych z dziećmi – niezawodowych i zawodowych. Porównując dane z wykresów 1 oraz 2 łatwo zauważyć, że większa ilość dzieci znalazła opiekę i wychowanie w rodzinach niespokrewnionych.

Wykres 2. Ilość rodzin zastępczych na terenie Powiatu Tarnogórskiego

Wykres 3. Zawodowe rodziny zastępcze dla Powiatu Tarnogórskiego

Nie wszystkie dzieci pozbawione opieki rodziców mogą zostać umieszczone w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Dotyczy to zwłaszcza małoletnich powyżej 13 roku życia, przejawiających objawy demoralizacji, sprawiających kłopoty wychowawcze, nie potrafiących prawidłowo funkcjonować w rodzinie. Piecza zastępcza w odniesieniu do nich jest realizowana przez umieszczenie w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Dzieci wymagające umieszczenia w placówce typu socjalizacyjnego są w miarę posiadania wolnych miejsc przyjmowane przez placówki spoza Powiatu Tarnogórskiego.

Tab. 2 Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo - wychowawczych poza terenem Powiatu Tarnogórskiego

	2012	2013	2014
Ilość dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza Powiatem Tarnogórskim	26	33	36

Rodziny zastępcze są ustanawiane przez właściwe sądy opiekuńcze. Jednym z warunków, jakie muszą spełniać osoby chcące sprawować nad dzieckiem pieczę zastępczą, jest ukończenie właściwego szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach regularnie organizuje i prowadzi szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych. Rodziny niespokrewnione z dziećmi po zakończonym szkoleniu przechodzą proces kwalifikacji do pełnienia tej funkcji. Dane liczbowe dotyczące ilości szkoleń w ostatnich trzech latach przedstawia tab. 3.

Tab. 3 Szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych

	2012	2013	2014
Liczba edycji szkolenia	1	1	2
Liczba rodzin kandydackich zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka	10	5	13

Poniższe tabele – 4 i 5 – ukazują dane liczbowe dotyczące usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach wspiera proces usamodzielnienia przez pomoc finansową na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie w formie rzeczowej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia. Każdego roku tutaj Centrum organizuje też szkolenia dla wychowanków pieczy zastępczej, mające na celu przygotowanie ich do samodzielności.

Tab. 4 Usamodzielniający się wychowankowie rodzin zastępczych

	2012	2013	2014
ilość osób, którym wypłacono pomoc na kontynuowanie nauki	45	40	51
ilość osób, którym wypłacono pomoc na usamodzielnienie	7	10	8
ilość osób, którym wypłacono pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	7	10	11
wsparcie procesu usamodzielnienia – ilość szkoleń	1	1	1

Tab. 5 Usamodzielniający się wychowankowie placówek opiekuńczo - wychowawczych

	2012	2013	2014
ilość osób, którym wypłacono pomoc na kontynuowanie nauki	9	13	20
ilość osób, którym wypłacono pomoc na usamodzielnienie	4	1	5
ilość osób, którym wypłacono pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	7	6	2
wsparcie procesu usamodzielnienia – ilość szkoleń	1	1	1

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach bardzo duży nacisk kładzie na profesjonalizację rodzin zastępczych. Każdego roku pozyskuje środki finansowe na organizację szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie osób sprawujących pieczę zastępczą i zapobiegających występowaniu zjawiska wypalenia zawodowego. W szkoleniach biorą udział głównie rodziny niespokrewnione, w szczególności zawodowe. Nie bez znaczenia pozostaje edukowanie i profilaktyka wobec dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tab. 6 Szkolenia dla istniejących rodzin zastępczych

	2012	2013	2014
Ilość szkoleń dla rodzin zastępczych	2	3	3
Ilość szkoleń dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	1	1	1

Każdego roku na terenie PCPR w Tarnowskich Górach odbywają się spotkania dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z ich rodzicami. Ilość spotkań na przestrzeni ostatnich trzech lat ilustruje poniższa tabela. Od 2012 roku za pracę z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonymi w pieczy zastępczej odpowiada właściwa gmina.

Tab. 7 Rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

	2012	2013	2014
Spotkania z dziećmi na terenie PCPR – ilość spotkań	78	96	123
Ilość powrotów dzieci pod opiekę rodziców	5	7	12

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach dzięki zatrudnieniu profesjonalnej kadry – pracownicy socjalni, pedagog, psycholog – umożliwia rodzinom zastępczym korzystanie ze specjalistycznego poradnictwa. Tabela 8 ilustruje ile rodzin zastępczych korzystało z tej formy wsparcia w ciągu ostatnich trzech lat. Sprawy, z którymi strony zwracały się po poradę dotyczyły problemów opiekuńczo - wychowawczych, zachowań dzieci, kryzysu szkolnego, adaptacji dziecka do nowego środowiska, konfliktów w rodzinie. Spadek ilości rodzin korzystających z poradnictwa wynika z niewystarczającej obsady etatowej i konieczności angażowania specjalistów do innych zadań.

Tab. 8 Poradnictwo dla rodzin zastępczych

	2012	2013	2014
Ilość rodzin zastępczych korzystających ze specjalistycznego poradnictwa	59	48	44

Ponadto każda rodzina zastępcza jest objęta wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub innego doświadczonego specjalisty, realizującego zadania koordynatora. Dzięki temu osoby prowadzące rodzinną pieczę zastępczą mają możliwość bieżącego konsultowania pojawiających się problemów.

Zdecydowana większość rodzin zastępczych chętnie korzysta z udziału w imprezach o charakterze integracyjnym. Poniższa tabela ukazuje ile każdego roku tego typu spotkań (bale okolicznościowe, pikniki, konkursy) zorganizowało tut. Centrum.

Tab. 9 Integracja środowiska pieczy zastępczej

	2012	2013	2014
Ilość imprez integracyjnych (bale, pikniki, konkursy)	1	1	1
Spotkanie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych (ilość rodzin)	22	15	7

Analiza powyższych danych wskazuje na następujące prawidłowości dotyczące pieczy zastępczej w Powiecie Tarnogórskim:

- Każdego roku wzrasta liczba dzieci, którym konieczne jest zapewnienie opieki w pieczy zastępczej,
- Każdego roku wzrasta liczba rodzin zastępczych,
- Stosunkowo niewielka liczba dzieci pochodzących z terenu naszego powiatu jest umieszczona w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, w których koszt utrzymania jest trzykrotnie wyższy niż w rodzinie zastępczej, jednak wyraźna jest tendencja wzrostowa,
- Wzrastają potrzeby Powiatu odnośnie zapewnienia dzieciom opieki w trybie interwencyjnym,

- W dalszym ciągu na wysokim poziomie utrzymuje się zainteresowanie szkoleniem dla kandydatów na rodziców zastępczych,
- Rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej nie wykazują gotowości do zmiany schematów swojego postępowania, dzieci wracają do swoich domów w nielicznych przypadkach. Konieczne jest podjęcie przez gminy działań zmierzających do efektywniejszej pracy z rodzicami w środowisku ich zamieszkania w celu reintegracji rodzin lub zintensyfikowanie działań umożliwiających przysposobienie dzieci, w przypadkach, gdy ich powrót pod opiekę rodziców jest niemożliwy,
- Ze względu na wzrastającą liczbę dzieci pozbawionych opieki rodziców istnieje potrzeba tworzenia rodzin zawodowych, szczególnie takich, które będą gotowe zaopiekować się więcej niż trójką dzieci lub dziećmi ze szczególnymi potrzebami, małoletnimi matkami z dziećmi, dziećmi kierowanymi do pieczy zastępczej na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- W związku z pojawiającymi się trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi wzrasta potrzeba korzystania przez osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą ze specjalistycznego poradnictwa i pomocy w rozwiązywaniu sytuacji trudnych. Niesie to za sobą konieczność podjęcia działań w celu zapewnienia odpowiedniej obsady profesjonalnej kadry, przygotowanej do pracy z rodziną (koordynatorzy, psycholodzy, pedagodzy, specjaliści pracy z rodziną),
- Obserwuje się stosunkowo niewielki wachlarz form wsparcia dla usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej, dotyczy to w szczególności braku możliwości zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych po opuszczeniu pieczy zastępczej.

III. ADRESACI

Adresatami programu są:

- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- rodziny pomocowe,
- pełnoletni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- osoby opuszczające rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą,
- dzieci umieszczone w pieczy zastępczej,
- rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

IV. PARTNERZY W REALIZACJI PROGRAMU

- ośrodki pomocy społecznej
- placówki edukacyjne
- urzędy miast i gmin
- placówki opiekuńczo-wychowawcze
- rodziny zastępcze
- rodzinne domy dziecka
- rodziny pomocowe
- policja
- straż miejska
- Powiatowy Urząd Pracy
- organizacje pozarządowe
- placówki służby zdrowia
- sądy
- kuratorzy dla nieletnich i dla dorosłych
- władze samorządowe
- wolontariusze
- media.

V. CELE

Celem nadrzędnym programu rozwoju pieczy zastępczej jest zapewnienie opieki i wsparcia dzieciom i młodzieży z terenu Powiatu Tarnogórskiego, których rodzice nie są w stanie czasowo lub trwale takiej opieki nad nimi sprawować. Zadania zaplanowane do realizacji, ujęte w cele operacyjne, mają charakter profilaktyczny, prewencyjny, a także służą zwalczaniu problemu (jakim jest brak opieki nad dziećmi) i jego negatywnych konsekwencji. Cele operacyjne sformułowano w następujący sposób:

Cel operacyjny 1

Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych spokrewnionych z dzieckiem.

Działanie 1 – współpraca z gminami w celu ustalenia możliwości przejęcia opieki nad dzieckiem przez krewnych dziecka.

Cel operacyjny 2

Edukacja społeczna i promocja rodzicielstwa zastępczego jako formy opieki nad opuszczonym dzieckiem.

Działanie 1 – udział PCPR w Tarnowskich Górach w zorganizowanych akcjach propagujących rodzicielstwo zastępcze

Działanie 2 – rozpowszechnianie ulotek i materiałów informacyjnych, opracowanie publikacji prasowych dotyczących pieczy zastępczej

Działanie 3 – organizowanie imprez promujących rodzicielstwo zastępcze, w tym Dnia Rodzicielstwa Zastępczego

Cel operacyjny 3

Pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka

Działanie 1 - Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych

Działanie 2 - Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych

Działanie 3 - Kształcenie kadry specjalistów prowadzących szkolenia dla kandydatów – trenerów programu PRIDE

Działanie 4 - Prowadzenie badań psychologicznych i pedagogicznych kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe.

Działanie 5 - Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych.

Cel operacyjny 4

Profesjonalizacja rodzicielstwa zastępczego poprzez tworzenie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

Działanie 1 – Zawieranie umów z rodzinami niezawodowymi o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej wg limitu określonego w punkcie VI programu. Limit dotyczy funkcjonujących rodzin niezawodowych, spełniających warunki do przekształcenia ich w rodziny zawodowe zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Działanie 2 – Zawieranie umów o utworzenie rodziny zawodowej z kandydatami do pełnienia w/w funkcji, zgodnie z potrzebami Powiatu w tym zakresie i wyrażeniu zgody przez Zarząd Powiatu Tarnogórskiego.

Działanie 3 – tworzenie rodzinnych domów dziecka zgodnie z potrzebami Powiatu w tym zakresie i wyrażeniu zgody przez Zarząd Powiatu Tarnogórskiego.

Cel operacyjny 5

Wspieranie merytoryczne istniejących rodzin zastępczych.

Działanie 1 - Szkolenia dla rodzin zastępczych, mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz zapobieganie zjawisku wypalenia zawodowego

Działanie 2 - Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz rodzin pomocowych

Działanie 3 - Zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, medycznej itp.

Działanie 4 - Prowadzenie terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Działanie 5 - Objęcie rodzin zastępczych opieką koordynatora

Działanie 6 – organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą

Działanie 7 – zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka poprzez rodziny pomocowe

Działanie 8 – organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy

Działanie 9 – zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomocy prawnej

Cel operacyjny 6

Integracja środowiska rodzin zastępczych

Działanie 1 - organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą

Działanie 2 – organizacja imprez i spotkań mających na celu integrację środowiska rodzin zastępczych

Cel operacyjny 7

Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Działanie 1 - Prowadzenie grup edukacyjnych i szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej

Działanie 2 - Tworzenie i pomoc w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia

Działanie 3 – pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia

Cel operacyjny 8

Pełna stabilizacja sytuacji dziecka (w tym powrót do rodziny biologicznej lub adopcja)

Działanie 1 - Realizacja planu pomocy dziecku oraz współpraca przy realizacji planu pracy z rodziną dziecka

Działanie 2 – odpowiedni dobór rodziny zastępczej dla dziecka przy umieszczaniu go w rodzinnej pieczy zastępczej

Działanie 3 – zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną

Działanie 4 – tworzenie warunków do zwiększenia liczby adopcji dzieci z uregulowaną sytuacją prawną

VI. LIMIT ZAWODOWYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada stopniowy przyrost zawodowych rodzin zastępczych wg przyjętego rocznego limitu. W Powiecie Tarnogórskim kształtuje się on następująco:

Tab. 10 Limit zawodowych rodzin zastępczych zgodnie z art. 56 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

	2015	2016	2017
Liczba nowych rodzin zastępczych zawodowych	0	1	1

Określony w tabeli limit nie dotyczy rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Tarnogórskiego, z którymi umowy podpisali starostowie lub prezydenci innych powiatów lub miast na prawach powiatu.

VII. ZAKŁADANE REZULTATY

Program ma charakter ogólny i wytycza kierunki działań w obszarze pieczy zastępczej. Realizacja części zadań jest niemożliwa do bezpośredniej weryfikacji w procesie prostego, fizycznego monitoringu. Z tego powodu zakładane rezultaty programu określono w następujący sposób:

- zaspokojenie potrzeb dzieci (stabilizacja, poczucie bezpieczeństwa),
- odbudowanie więzi rodzinnych,
- odpowiedzialność rodziców za własne dzieci,
- życiowe usamodzielnienie osób i rodzin oraz ich integracja ze środowiskiem,
- wysoki standard wychowania i opieki w rodzinnej pieczy zastępczej,

- przychylność społeczna dla rodzicielstwa zastępczego, przełamanie stereotypów (mierzona np. ilością zgłoszeń rodzin na szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka),
- zmniejszenie liczby dzieci objętych opieką w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- powrót dzieci umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej do naturalnych rodziców,
- większa liczba adopcji dzieci z uregulowaną sytuacją prawną,
- samodzielne rozwiązywanie problemów w szczególności rodzinnych i związanych z opieką nad dzieckiem,
- niższe koszty opieki i wychowania,
- większa ilość zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, tworzona w miarę środków finansowych posiadanych przez samorząd.

VIII. MONITORING PROGRAMU

Przedmiotem monitorowania będą wybrane wskaźniki oceny efektów i korzyści realizacji każdego z celów operacyjnych programu. Monitoring będzie dokonywany raz w roku poprzez analizę jakościową i ilościową realizacji programu. Okresem monitorowania jest rok kalendarzowy. Wynikiem monitoringu będzie coroczna informacja przekazana Staroście i Radzie Powiatu w Tarnowskich Górach w formie sprawozdania do końca marca każdego roku.

IX. WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

Cel operacyjny 1

Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych spokrewnionych z dzieckiem.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Współpraca z gminami w celu ustalenia możliwości przejęcia opieki nad dzieckiem przez krewnych dziecka	Liczba kandydatów na rodziców zastępczych spokrewnionych wskazanych przez PCPR Liczba kandydatów na rodziców zastępczych wskazanych spośród dalszych krewnych dziecka przez PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach (PCPR), ośrodki pomocy społecznej (OPS)

Cel operacyjny 2

Edukacja społeczna i promocja rodzicielstwa zastępczego jako formy opieki nad opuszczonym dzieckiem.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Udział PCPR w zorganizowanych akcjach propagujących rodzicielstwo zastępcze	Liczba i nazwa akcji, do których przystąpił PCPR	PCPR
2	Rozpowszechnianie ulotek i materiałów informacyjnych, opracowanie publikacji prasowych dotyczących pieczy zastępczej	Liczba kampanii promocyjnych, liczba publikacji prasowych dotyczących pieczy zastępczej	PCPR, organizacje pozarządowe (NGO)
3	Organizowanie imprez promujących rodzicielstwo zastępcze, w tym Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	Liczba zorganizowanych imprez, Liczba rodzin biorących udział w imprezach	PCPR, NGO
4	Opracowanie i aktualizacja na stronie internetowej (www.pcpr.tarnogorski.pl) informacji dotyczących rodzicielstwa zastępczego	Wykaz aktualizacji strony	PCPR

Cel operacyjny 3***Pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziców zastępczych.***

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych	Liczba rodzin kandydackich zaproszonych do udziału w szkoleniu PRIDE	PCPR
2	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych	Liczba zorganizowanych szkoleń PRIDE, Liczba rodzin biorących udział w szkoleniu	PCPR
3	Kształcenie kadry specjalistów prowadzących szkolenia dla kandydatów – trenerów programu PRIDE	Liczba osób, które uzyskały licencję trenera programu PRIDE, Liczba szkoleń uzupełniających uprawnienia trenerskie, w których brali udział trenerzy PRIDE	PCPR
4	Prowadzenie badań psychologicznych i pedagogicznych kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych	Liczba wydanych opinii psychologiczno - pedagogicznych	PCPR
5	Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych	Liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych	PCPR

Cel operacyjny 4***Profesjonalizacja rodzicielstwa zastępczego poprzez tworzenie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.***

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych wg limitu określonego w punkcie VI programu	Liczba podpisanych z rodzinami umów o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	PCPR
2	Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych – poza limitem	Liczba podpisanych z kandydatami umów o pełnienie funkcji zawodowej	PCPR

		rodziny zastępczej	
3	Tworzenie rodzinnych domów dziecka	Liczba utworzonych rodzinnych domów dziecka	PCPR

Cel operacyjny 5

Wspieranie merytoryczne istniejących rodzin zastępczych.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Szkolenia dla rodzin zastępczych, mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz zapobieganie zjawisku wypalenia zawodowego	Liczba zorganizowanych szkoleń, Liczba rodzin biorących udział w szkoleniach	PCPR
2	Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz rodzin pomocowych	Liczba udzielonych porad, Liczba rodzin korzystających z poradnictwa	PCPR
3	Zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, medycznej itp.	Liczba spraw przekazanych stosownym instytucjom/specjalistom	PCPR
4	Prowadzenie terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Liczba zrealizowanych programów terapeutycznych, Liczba rodzin uczestniczących w terapii	PCPR
5	Objęcie rodzin zastępczych opieką koordynatora	Liczba rodzin objętych opieką koordynatora, Liczba koordynatorów	PCPR
6	Organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą	Liczba spotkań grup wsparcia w ciągu roku, liczba rodzin korzystających z grupy wsparcia	PCPR
7	Zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poprzez rodziny pomocowe	Liczba umów podpisanych z rodzinami na pełnienie funkcji rodziny pomocowej	PCPR
8	Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy	Liczba rodzin objętych pomocą	PCPR, NGO

	wolontariuszy	wolontariuszy	
9	Zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomocy prawnej	Liczba rodzin korzystających z pomocy prawnej	PCPR

Cel operacyjny 5

Integracja środowiska rodzin zastępczych.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą	Liczba spotkań grup wsparcia w ciągu roku, Liczba rodzin korzystających z grupy wsparcia	PCPR
2	Organizacja imprez i spotkań mających na celu integrację środowiska rodzin zastępczych	Liczba i tematyka zorganizowanych imprez i spotkań, Liczba rodzin biorących udział w imprezach	PCPR

Cel operacyjny 6

Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Prowadzenie grup edukacyjnych i szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej	Liczba zrealizowanych szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków, Liczba osób biorących udział w szkoleniach	PCPR
2	Tworzenie i pomoc w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia	Liczba IPU napisanych przy udziale pracowników zespołu ds. pieczy zastępczej	PCPR
3	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia	Liczba przedmiotowych spraw prowadzonych przez pracowników	PCPR

		zespołu ds. pieczy zastępczej	
--	--	-------------------------------------	--

Cel operacyjny 7

Pełna stabilizacja sytuacji dziecka (w tym powrót do rodziny biologicznej lub adopcja)

1	Realizacja planu pomocy dziecku oraz współpraca przy realizacji planu pracy z rodziną dziecka	Liczba utworzonych planów w ciągu roku	PCPR, OPS
2	Zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną	Liczba zgłoszeń w ciągu roku	PCPR
3	Adopcja dzieci z uregulowaną sytuacją prawną	Liczba adopcji	Właściwy ośrodek adopcyjny
4	Odpowiedni dobór rodziny zastępczej dla dziecka przy umieszczeniu go w rodzinie zastępczej	Liczba wskazań do sądu kandydatów na rodziców zastępczych dla dzieci	PCPR

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródła finansowania	Główne przeznaczenie
środki własne samorządu powiatowego oraz samorządów gminnych	- udział gminy: 10%, 30%, 50% wydatków na opiekę i wychowanie kolejno w pierwszym, drugim i trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej - zwrot kosztów z tytułu porozumień z właściwymi do ponoszenia kosztów powiatami
środki budżetowe administracji rządowej	- dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu pieczy zastępczej oraz zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
środki budżetowe samorządu województwa	- konkursy ogłaszane przez Zarząd Województwa Śląskiego
środki organizacji pozarządowych	Środki własne organizacji pozarządowych przy organizacji imprez promujących rodzicielstwo zastępcze
środki strukturalne Unii Europejskiej	Współfinansowanie zadań związanych z usamodzielnianiem wychowanków pieczy zastępczej oraz innych zadań określonych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020

XI. SKUTKI FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU.

„Program Rozwoju Pieczy Zastępczej realizowany w Powiecie Tarnogórskim w latach 2015 – 2017” będzie wdrażany w ramach planu finansowego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach, w tym wynagrodzeń zatrudnionych pracowników.

Nowy okres programowania i planowana realizacja projektu systemowego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020 umożliwi pozyskanie środków finansowych z UE na pracę z osobami objętymi pieczą zastępczą i usamodzielnianymi wychowankami pieczy – wkładem własnym po stronie Powiatu są świadczenia przyznawane rodzinom zastępczym i osobom opuszczającym pieczę zastępczą.

Utworzenie jednej rodziny zastępczej zawodowej wiąże się z zaangażowaniem środków finansowych w wysokości 28 720 zł w skali roku (wynagrodzenie bezosobowe i pochodne).

Przystąpienie do konkursów ogłaszanych przez Zarząd Województwa Śląskiego wymaga zabezpieczenia wkładu własnego w wysokości 20% kosztów zadania – szacunkowo 4 000 zł rocznie. W roku 2015 zabezpieczono środki na ten cel.

Opracował:

Zespół ds. pieczy zastępczej
w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie
w Tarnowskich Górach

Wstępnie zatwierdził:

dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Tarnowskich Górach
Klaudia Zyśk

**PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
REALIZOWANY
W POWIECIE TARNOGÓRSKIM
W LATACH 2015 - 2017**

Tarnowskie Góry, sierpień 2015

I. WPROWADZENIE

W trosce o dobro dzieci całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodziców, w celu zaspokojenia ich podstawowych praw do wzrastania w środowisku rodzinnym, tworzy się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Podstawą prawną do opracowania i wdrażania Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2015, poz. 332).

Zakłada się, że realizacja założonych w programie celów oraz współpraca z innymi organami przyniesie spodziewane efekty. Intencją rodzinnej pieczy zastępczej jest to, by rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka sprawowały opiekę nad dzieckiem tymczasowo. Jest to czas niezbędny do ustabilizowania sytuacji dziecka, czas pracy z rodzicami biologicznymi i zastępczymi w taki sposób, by dziecko wróciło do swoich rodziców lub zostało przysposobione.

Dla dzieci, których sytuacji nie będzie można ustabilizować, rodzinna piecza zastępcza trwać będzie do czasu osiągnięcia pełnoletności przez dziecko, a obowiązkiem rodziny zastępczej i osób prowadzących rodzinne domy dziecka będzie przygotowanie dziecka do samodzielnego życia.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

1) rodzinnej i są nią:

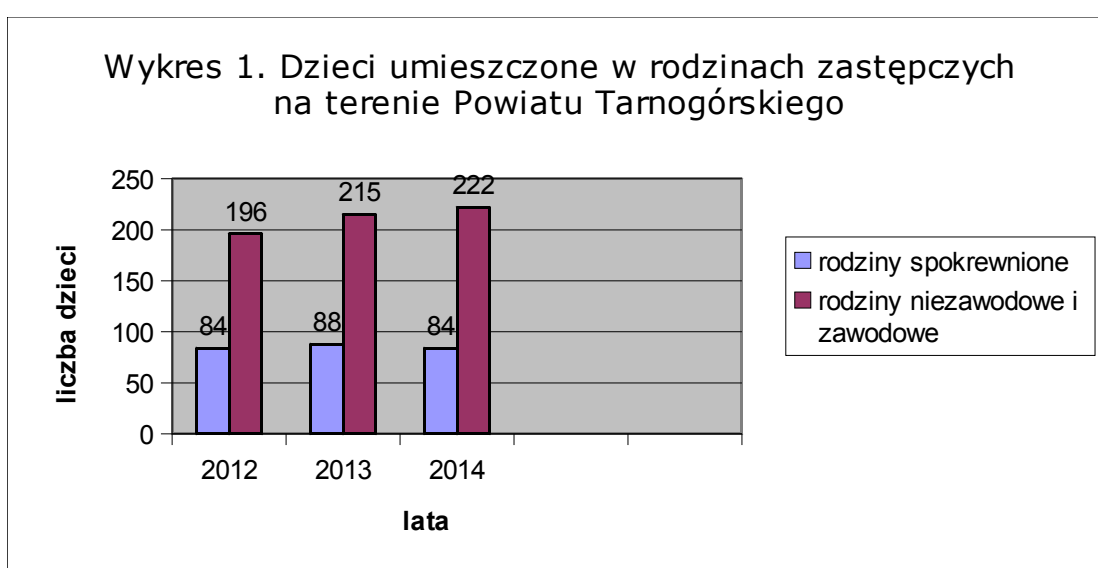
- rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne,
- rodzinne domy dziecka,

2) instytucjonalnej – placówki opiekuńczo-wychowawcze różnych typów.

II. DIAGNOZA PROBLEMU SPOŁECZNEGO

Diagnozę problemu społecznego dotyczącego pieczy zastępczej na terenie Powiatu Tarnogórskiego opracowano w oparciu o analizę danych na przestrzeni ostatnich trzech lat (dane podane narastająco).

Poniższe wykresy ilustrują ilość dzieci umieszczonych na terenie Powiatu Tarnogórskiego, dla których konieczne było zapewnienie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych. Widać wyraźny wzrost ilości dzieci pozbawionych opieki rodziców.

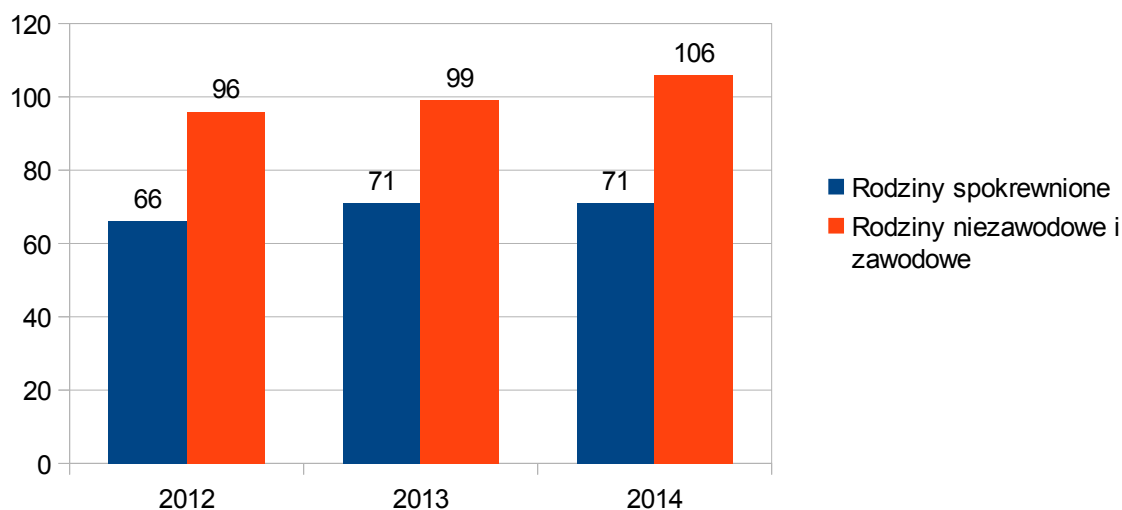

Tab. 1 Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych poza terenem Powiatu Tarnogórskiego

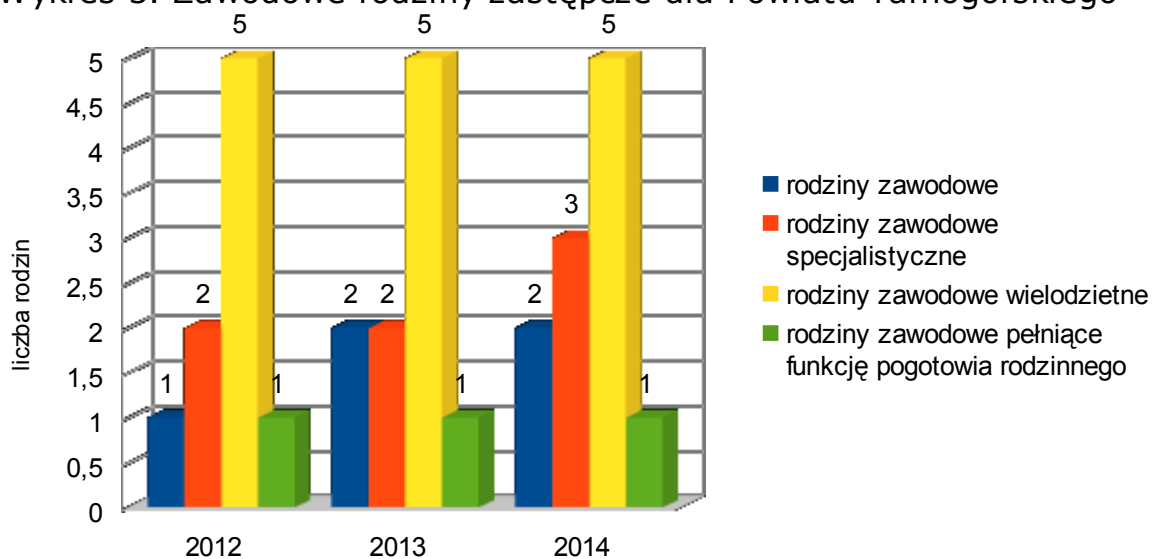
	2012	2013	2014
Ilość dzieci	21	13	11

Każdego roku w Powiecie Tarnogórskim przybywa rodzin zastępczych. Zwiększa się zwłaszcza ilość rodzin niespokrewnionych z dziećmi – niezawodowych i zawodowych. Porównując dane z wykresów 1 oraz 2 łatwo zauważyć, że większa ilość dzieci znalazła opiekę i wychowanie w rodzinach niespokrewnionych.

Wykres 2. Ilość rodzin zastępczych na terenie Powiatu Tarnogórskiego

Wykres 3. Zawodowe rodziny zastępcze dla Powiatu Tarnogórskiego

Nie wszystkie dzieci pozbawione opieki rodziców mogą zostać umieszczone w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Dotyczy to zwłaszcza małoletnich powyżej 13 roku życia, przejawiających objawy demoralizacji, sprawiających kłopoty wychowawcze, nie potrafiących prawidłowo funkcjonować w rodzinie. Piecza zastępcza w odniesieniu do nich jest realizowana przez umieszczenie w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Dzieci wymagające umieszczenia w placówce typu socjalizacyjnego są w miarę posiadania wolnych miejsc przyjmowane przez placówki spoza Powiatu Tarnogórskiego.

Tab. 2 Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo - wychowawczych poza terenem Powiatu Tarnogórskiego

	2012	2013	2014
Ilość dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza Powiatem Tarnogórskim	26	33	36

Rodziny zastępcze są ustanawiane przez właściwe sądy opiekuńcze. Jednym z warunków, jakie muszą spełniać osoby chcące sprawować nad dzieckiem pieczę zastępczą, jest ukończenie właściwego szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach regularnie organizuje i prowadzi szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych. Rodziny niespokrewnione z dziećmi po zakończonym szkoleniu przechodzą proces kwalifikacji do pełnienia tej funkcji. Dane liczbowe dotyczące ilości szkoleń w ostatnich trzech latach przedstawia tab. 3.

Tab. 3 Szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych

	2012	2013	2014
Liczba edycji szkolenia	1	1	2
Liczba rodzin kandydackich zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka	10	5	13

Poniższe tabele – 4 i 5 – ukazują dane liczbowe dotyczące usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach wspiera proces usamodzielnienia przez pomoc finansową na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie w formie rzeczowej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia. Każdego roku tutaj Centrum organizuje też szkolenia dla wychowanków pieczy zastępczej, mające na celu przygotowanie ich do samodzielności.

Tab. 4 Usamodzielniający się wychowankowie rodzin zastępczych

	2012	2013	2014
ilość osób, którym wypłacono pomoc na kontynuowanie nauki	45	40	51
ilość osób, którym wypłacono pomoc na usamodzielnienie	7	10	8
ilość osób, którym wypłacono pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	7	10	11
wsparcie procesu usamodzielnienia – ilość szkoleń	1	1	1

Tab. 5 Usamodzielniający się wychowankowie placówek opiekuńczo - wychowawczych

	2012	2013	2014
ilość osób, którym wypłacono pomoc na kontynuowanie nauki	9	13	20
ilość osób, którym wypłacono pomoc na usamodzielnienie	4	1	5
ilość osób, którym wypłacono pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	7	6	2
wsparcie procesu usamodzielnienia – ilość szkoleń	1	1	1

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach bardzo duży nacisk kładzie na profesjonalizację rodzin zastępczych. Każdego roku pozyskuje środki finansowe na organizację szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie osób sprawujących pieczę zastępczą i zapobiegających występowaniu zjawiska wypalenia zawodowego. W szkoleniach biorą udział głównie rodziny niespokrewnione, w szczególności zawodowe. Nie bez znaczenia pozostaje edukowanie i profilaktyka wobec dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tab. 6 Szkolenia dla istniejących rodzin zastępczych

	2012	2013	2014
Ilość szkoleń dla rodzin zastępczych	2	3	3
Ilość szkoleń dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	1	1	1

Każdego roku na terenie PCPR w Tarnowskich Górach odbywają się spotkania dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z ich rodzicami. Ilość spotkań na przestrzeni ostatnich trzech lat ilustruje poniższa tabela. Od 2012 roku za pracę z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonymi w pieczy zastępczej odpowiada właściwa gmina.

Tab. 7 Rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

	2012	2013	2014
Spotkania z dziećmi na terenie PCPR – ilość spotkań	78	96	123
Ilość powrotów dzieci pod opiekę rodziców	5	7	12

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach dzięki zatrudnieniu profesjonalnej kadry – pracownicy socjalni, pedagog, psycholog – umożliwia rodzinom zastępczym korzystanie ze specjalistycznego poradnictwa. Tabela 8 ilustruje ile rodzin zastępczych korzystało z tej formy wsparcia w ciągu ostatnich trzech lat. Sprawy, z którymi strony zwracały się po poradę dotyczyły problemów opiekuńczo - wychowawczych, zachowań dzieci, kryzysu szkolnego, adaptacji dziecka do nowego środowiska, konfliktów w rodzinie. Spadek ilości rodzin korzystających z poradnictwa wynika z niewystarczającej obsady etatowej i konieczności angażowania specjalistów do innych zadań.

Tab. 8 Poradnictwo dla rodzin zastępczych

	2012	2013	2014
Ilość rodzin zastępczych korzystających ze specjalistycznego poradnictwa	59	48	44

Ponadto każda rodzina zastępcza jest objęta wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub innego doświadczonego specjalisty, realizującego zadania koordynatora. Dzięki temu osoby prowadzące rodzinną pieczę zastępczą mają możliwość bieżącego konsultowania pojawiających się problemów.

Zdecydowana większość rodzin zastępczych chętnie korzysta z udziału w imprezach o charakterze integracyjnym. Poniższa tabela ukazuje ile każdego roku tego typu spotkań (bale okolicznościowe, pikniki, konkursy) zorganizowało tut. Centrum.

Tab. 9 Integracja środowiska pieczy zastępczej

	2012	2013	2014
Ilość imprez integracyjnych (bale, pikniki, konkursy)	1	1	1
Spotkanie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych (ilość rodzin)	22	15	7

Analiza powyższych danych wskazuje na następujące prawidłowości dotyczące pieczy zastępczej w Powiecie Tarnogórskim:

- Każdego roku wzrasta liczba dzieci, którym konieczne jest zapewnienie opieki w pieczy zastępczej,
- Każdego roku wzrasta liczba rodzin zastępczych,
- Stosunkowo niewielka liczba dzieci pochodzących z terenu naszego powiatu jest umieszczona w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, w których koszt utrzymania jest trzykrotnie wyższy niż w rodzinie zastępczej, jednak wyraźna jest tendencja wzrostowa,
- Wzrastają potrzeby Powiatu odnośnie zapewnienia dzieciom opieki w trybie interwencyjnym,

- W dalszym ciągu na wysokim poziomie utrzymuje się zainteresowanie szkoleniem dla kandydatów na rodziców zastępczych,
- Rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej nie wykazują gotowości do zmiany schematów swojego postępowania, dzieci wracają do swoich domów w nielicznych przypadkach. Konieczne jest podjęcie przez gminy działań zmierzających do efektywniejszej pracy z rodzicami w środowisku ich zamieszkania w celu reintegracji rodzin lub zintensyfikowanie działań umożliwiających przysposobienie dzieci, w przypadkach, gdy ich powrót pod opiekę rodziców jest niemożliwy,
- Ze względu na wzrastającą liczbę dzieci pozbawionych opieki rodziców istnieje potrzeba tworzenia rodzin zawodowych, szczególnie takich, które będą gotowe zaopiekować się więcej niż trójką dzieci lub dziećmi ze szczególnymi potrzebami, małoletnimi matkami z dziećmi, dziećmi kierowanymi do pieczy zastępczej na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- W związku z pojawiającymi się trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi wzrasta potrzeba korzystania przez osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą ze specjalistycznego poradnictwa i pomocy w rozwiązywaniu sytuacji trudnych. Niesie to za sobą konieczność podjęcia działań w celu zapewnienia odpowiedniej obsady profesjonalnej kadry, przygotowanej do pracy z rodziną (koordynatorzy, psycholodzy, pedagodzy, specjaliści pracy z rodziną),
- Obserwuje się stosunkowo niewielki wachlarz form wsparcia dla usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej, dotyczy to w szczególności braku możliwości zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych po opuszczeniu pieczy zastępczej.

III. ADRESACI

Adresatami programu są:

- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- rodziny pomocowe,
- pełnoletni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- osoby opuszczające rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą,
- dzieci umieszczone w pieczy zastępczej,
- rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

IV. PARTNERZY W REALIZACJI PROGRAMU

- ośrodki pomocy społecznej
- placówki edukacyjne
- urzędy miast i gmin
- placówki opiekuńczo-wychowawcze
- rodziny zastępcze
- rodzinne domy dziecka
- rodziny pomocowe
- policja
- straż miejska
- Powiatowy Urząd Pracy
- organizacje pozarządowe
- placówki służby zdrowia
- sądy
- kuratorzy dla nieletnich i dla dorosłych
- władze samorządowe
- wolontariusze
- media.

V. CELE

Celem nadrzędnym programu rozwoju pieczy zastępczej jest zapewnienie opieki i wsparcia dzieciom i młodzieży z terenu Powiatu Tarnogórskiego, których rodzice nie są w stanie czasowo lub trwale takiej opieki nad nimi sprawować. Zadania zaplanowane do realizacji, ujęte w cele operacyjne, mają charakter profilaktyczny, prewencyjny, a także służą zwalczaniu problemu (jakim jest brak opieki nad dziećmi) i jego negatywnych konsekwencji. Cele operacyjne sformułowano w następujący sposób:

Cel operacyjny 1

Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych spokrewnionych z dzieckiem.

Działanie 1 – współpraca z gminami w celu ustalenia możliwości przejęcia opieki nad dzieckiem przez krewnych dziecka.

Cel operacyjny 2

Edukacja społeczna i promocja rodzicielstwa zastępczego jako formy opieki nad opuszczonym dzieckiem.

Działanie 1 – udział PCPR w Tarnowskich Górach w zorganizowanych akcjach propagujących rodzicielstwo zastępcze

Działanie 2 – rozpowszechnianie ulotek i materiałów informacyjnych, opracowanie publikacji prasowych dotyczących pieczy zastępczej

Działanie 3 – organizowanie imprez promujących rodzicielstwo zastępcze, w tym Dnia Rodzicielstwa Zastępczego

Cel operacyjny 3

Pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka

Działanie 1 - Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych

Działanie 2 - Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych

Działanie 3 - Kształcenie kadry specjalistów prowadzących szkolenia dla kandydatów – trenerów programu PRIDE

Działanie 4 - Prowadzenie badań psychologicznych i pedagogicznych kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe.

Działanie 5 - Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych.

Cel operacyjny 4

Profesjonalizacja rodzicielstwa zastępczego poprzez tworzenie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

Działanie 1 – Zawieranie umów z rodzinami niezawodowymi o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej wg limitu określonego w punkcie VI programu. Limit dotyczy funkcjonujących rodzin niezawodowych, spełniających warunki do przekształcenia ich w rodziny zawodowe zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Działanie 2 – Zawieranie umów o utworzenie rodziny zawodowej z kandydatami do pełnienia w/w funkcji, zgodnie z potrzebami Powiatu w tym zakresie i wyrażeniu zgody przez Zarząd Powiatu Tarnogórskiego.

Działanie 3 – tworzenie rodzinnych domów dziecka zgodnie z potrzebami Powiatu w tym zakresie i wyrażeniu zgody przez Zarząd Powiatu Tarnogórskiego.

Cel operacyjny 5

Wspieranie merytoryczne istniejących rodzin zastępczych.

Działanie 1 - Szkolenia dla rodzin zastępczych, mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz zapobieganie zjawisku wypalenia zawodowego

Działanie 2 - Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz rodzin pomocowych

Działanie 3 - Zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, medycznej itp.

Działanie 4 - Prowadzenie terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Działanie 5 - Objęcie rodzin zastępczych opieką koordynatora

Działanie 6 – organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą

Działanie 7 – zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka poprzez rodziny pomocowe

Działanie 8 – organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy

Działanie 9 – zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomocy prawnej

Cel operacyjny 6

Integracja środowiska rodzin zastępczych

Działanie 1 - organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą

Działanie 2 – organizacja imprez i spotkań mających na celu integrację środowiska rodzin zastępczych

Cel operacyjny 7

Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Działanie 1 - Prowadzenie grup edukacyjnych i szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej

Działanie 2 - Tworzenie i pomoc w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia

Działanie 3 – pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia

Cel operacyjny 8

Pełna stabilizacja sytuacji dziecka (w tym powrót do rodziny biologicznej lub adopcja)

Działanie 1 - Realizacja planu pomocy dziecku oraz współpraca przy realizacji planu pracy z rodziną dziecka

Działanie 2 – odpowiedni dobór rodziny zastępczej dla dziecka przy umieszczaniu go w rodzinnej pieczy zastępczej

Działanie 3 – zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną

Działanie 4 – tworzenie warunków do zwiększenia liczby adopcji dzieci z uregulowaną sytuacją prawną

VI. LIMIT ZAWODOWYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada stopniowy przyrost zawodowych rodzin zastępczych wg przyjętego rocznego limitu. W Powiecie Tarnogórskim kształtuje się on następująco:

Tab. 10 Limit zawodowych rodzin zastępczych zgodnie z art. 56 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

	2015	2016	2017
Liczba nowych rodzin zastępczych zawodowych	0	1	1

Określony w tabeli limit nie dotyczy rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Tarnogórskiego, z którymi umowy podpisali starostowie lub prezydenci innych powiatów lub miast na prawach powiatu.

VII. ZAKŁADANE REZULTATY

Program ma charakter ogólny i wytycza kierunki działań w obszarze pieczy zastępczej. Realizacja części zadań jest niemożliwa do bezpośredniej weryfikacji w procesie prostego, fizycznego monitoringu. Z tego powodu zakładane rezultaty programu określono w następujący sposób:

- zaspokojenie potrzeb dzieci (stabilizacja, poczucie bezpieczeństwa),
- odbudowanie więzi rodzinnych,
- odpowiedzialność rodziców za własne dzieci,
- życiowe usamodzielnienie osób i rodzin oraz ich integracja ze środowiskiem,
- wysoki standard wychowania i opieki w rodzinnej pieczy zastępczej,

- przychyłność społeczna dla rodzicielstwa zastępczego, przełamanie stereotypów (mierzona np. ilością zgłoszeń rodzin na szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka),
- zmniejszenie liczby dzieci objętych opieką w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- powrót dzieci umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej do naturalnych rodziców,
- większa liczba adopcji dzieci z uregulowaną sytuacją prawną,
- samodzielne rozwiązywanie problemów w szczególności rodzinnych i związanych z opieką nad dzieckiem,
- niższe koszty opieki i wychowania,
- większa ilość zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, tworzona w miarę środków finansowych posiadanych przez samorząd.

VIII. MONITORING PROGRAMU

Przedmiotem monitorowania będą wybrane wskaźniki oceny efektów i korzyści realizacji każdego z celów operacyjnych programu. Monitoring będzie dokonywany raz w roku poprzez analizę jakościową i ilościową realizacji programu. Okresem monitorowania jest rok kalendarzowy. Wynikiem monitoringu będzie coroczna informacja przekazana Staroście i Radzie Powiatu w Tarnowskich Górach w formie sprawozdania do końca marca każdego roku.

IX. WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

Cel operacyjny 1

Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych spokrewnionych z dzieckiem.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Współpraca z gminami w celu ustalenia możliwości przejęcia opieki nad dzieckiem przez krewnych dziecka	Liczba kandydatów na rodziców zastępczych spokrewnionych wskazanych przez PCPR Liczba kandydatów na rodziców zastępczych wskazanych spośród dalszych krewnych dziecka przez PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach (PCPR), ośrodki pomocy społecznej (OPS)

Cel operacyjny 2

Edukacja społeczna i promocja rodzicielstwa zastępczego jako formy opieki nad opuszczonym dzieckiem.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Udział PCPR w zorganizowanych akcjach propagujących rodzicielstwo zastępcze	Liczba i nazwa akcji, do których przystąpił PCPR	PCPR
2	Rozpowszechnianie ulotek i materiałów informacyjnych, opracowanie publikacji prasowych dotyczących pieczy zastępczej	Liczba kampanii promocyjnych, liczba publikacji prasowych dotyczących pieczy zastępczej	PCPR, organizacje pozarządowe (NGO)
3	Organizowanie imprez promujących rodzicielstwo zastępcze, w tym Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	Liczba zorganizowanych imprez, Liczba rodzin biorących udział w imprezach	PCPR, NGO
4	Opracowanie i aktualizacja na stronie internetowej (www.pcpr.tarnogorski.pl) informacji dotyczących rodzicielstwa zastępczego	Wykaz aktualizacji strony	PCPR

Cel operacyjny 3***Pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziców zastępczych.***

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych	Liczba rodzin kandydackich zaproszonych do udziału w szkoleniu PRIDE	PCPR
2	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych	Liczba zorganizowanych szkoleń PRIDE, Liczba rodzin biorących udział w szkoleniu	PCPR
3	Kształcenie kadry specjalistów prowadzących szkolenia dla kandydatów – trenerów programu PRIDE	Liczba osób, które uzyskały licencję trenera programu PRIDE, Liczba szkoleń uzupełniających uprawnienia trenerskie, w których brali udział trenerzy PRIDE	PCPR
4	Prowadzenie badań psychologicznych i pedagogicznych kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych	Liczba wydanych opinii psychologiczno - pedagogicznych	PCPR
5	Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych	Liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych	PCPR

Cel operacyjny 4***Profesjonalizacja rodzicielstwa zastępczego poprzez tworzenie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.***

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych wg limitu określonego w punkcie VI programu	Liczba podpisanych z rodzinami umów o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	PCPR
2	Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych – poza limitem	Liczba podpisanych z kandydatami umów o pełnienie funkcji zawodowej	PCPR

		rodziny zastępczej	
3	Tworzenie rodzinnych domów dziecka	Liczba utworzonych rodzinnych domów dziecka	PCPR

Cel operacyjny 5

Wspieranie merytoryczne istniejących rodzin zastępczych.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Szkolenia dla rodzin zastępczych, mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz zapobieganie zjawisku wypalenia zawodowego	Liczba zorganizowanych szkoleń, Liczba rodzin biorących udział w szkoleniach	PCPR
2	Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz rodzin pomocowych	Liczba udzielonych porad, Liczba rodzin korzystających z poradnictwa	PCPR
3	Zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, medycznej itp.	Liczba spraw przekazanych stosownym instytucjom/specjalistom	PCPR
4	Prowadzenie terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Liczba zrealizowanych programów terapeutycznych, Liczba rodzin uczestniczących w terapii	PCPR
5	Objęcie rodzin zastępczych opieką koordynatora	Liczba rodzin objętych opieką koordynatora, Liczba koordynatorów	PCPR
6	Organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą	Liczba spotkań grup wsparcia w ciągu roku, liczba rodzin korzystających z grupy wsparcia	PCPR
7	Zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poprzez rodziny pomocowe	Liczba umów podpisanych z rodzinami na pełnienie funkcji rodziny pomocowej	PCPR
8	Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy	Liczba rodzin objętych pomocą	PCPR, NGO

	wolontariuszy	wolontariuszy	
9	Zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomocy prawnej	Liczba rodzin korzystających z pomocy prawnej	PCPR

Cel operacyjny 5

Integracja środowiska rodzin zastępczych.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą	Liczba spotkań grup wsparcia w ciągu roku, Liczba rodzin korzystających z grupy wsparcia	PCPR
2	Organizacja imprez i spotkań mających na celu integrację środowiska rodzin zastępczych	Liczba i tematyka zorganizowanych imprez i spotkań, Liczba rodzin biorących udział w imprezach	PCPR

Cel operacyjny 6

Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Prowadzenie grup edukacyjnych i szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej	Liczba zrealizowanych szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków, Liczba osób biorących udział w szkoleniach	PCPR
2	Tworzenie i pomoc w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia	Liczba IPU napisanych przy udziale pracowników zespołu ds. pieczy zastępczej	PCPR
3	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia	Liczba przedmiotowych spraw prowadzonych przez pracowników	PCPR

		zespołu ds. pieczy zastępczej	
--	--	-------------------------------------	--

Cel operacyjny 7

Pełna stabilizacja sytuacji dziecka (w tym powrót do rodziny biologicznej lub adopcja)

1	Realizacja planu pomocy dziecku oraz współpraca przy realizacji planu pracy z rodziną dziecka	Liczba utworzonych planów w ciągu roku	PCPR, OPS
2	Zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną	Liczba zgłoszeń w ciągu roku	PCPR
3	Adopcja dzieci z uregulowaną sytuacją prawną	Liczba adopcji	Właściwy ośrodek adopcyjny
4	Odpowiedni dobór rodziny zastępczej dla dziecka przy umieszczeniu go w rodzinie zastępczej	Liczba wskazań do sądu kandydatów na rodziców zastępczych dla dzieci	PCPR

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródła finansowania	Główne przeznaczenie
środki własne samorządu powiatowego oraz samorządów gminnych	- udział gminy: 10%, 30%, 50% wydatków na opiekę i wychowanie kolejno w pierwszym, drugim i trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej - zwrot kosztów z tytułu porozumień z właściwymi do ponoszenia kosztów powiatami
środki budżetowe administracji rządowej	- dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu pieczy zastępczej oraz zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
środki budżetowe samorządu województwa	- konkursy ogłaszane przez Zarząd Województwa Śląskiego
środki organizacji pozarządowych	Środki własne organizacji pozarządowych przy organizacji imprez promujących rodzicielstwo zastępcze
środki strukturalne Unii Europejskiej	Współfinansowanie zadań związanych z usamodzielnianiem wychowanków pieczy zastępczej oraz innych zadań określonych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020

XI. SKUTKI FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU.

„Program Rozwoju Pieczy Zastępczej realizowany w Powiecie Tarnogórskim w latach 2015 – 2017” będzie wdrażany w ramach planu finansowego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach, w tym wynagrodzeń zatrudnionych pracowników.

Nowy okres programowania i planowana realizacja projektu systemowego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020 umożliwi pozyskanie środków finansowych z UE na pracę z osobami objętymi pieczą zastępczą i usamodzielnianymi wychowankami pieczy – wkładem własnym po stronie Powiatu są świadczenia przyznawane rodzinom zastępczym i osobom opuszczającym pieczę zastępczą.

Utworzenie jednej rodziny zastępczej zawodowej wiąże się z zaangażowaniem środków finansowych w wysokości 28 720 zł w skali roku (wynagrodzenie bezosobowe i pochodne).

Przystąpienie do konkursów ogłaszanych przez Zarząd Województwa Śląskiego wymaga zabezpieczenia wkładu własnego w wysokości 20% kosztów zadania – szacunkowo 4 000 zł rocznie. W roku 2015 zabezpieczono środki na ten cel.

Opracował:

Zespół ds. pieczy zastępczej
w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie
w Tarnowskich Górach

Wstępnie zatwierdził:

dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Tarnowskich Górach
Klaudia Zyśk

**PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
REALIZOWANY
W POWIECIE TARNOGÓRSKIM
W LATACH 2015 - 2017**

Tarnowskie Góry, sierpień 2015

I. WPROWADZENIE

W trosce o dobro dzieci całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodziców, w celu zaspokojenia ich podstawowych praw do wzrastania w środowisku rodzinnym, tworzy się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Podstawą prawną do opracowania i wdrażania Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2015, poz. 332).

Zakłada się, że realizacja założonych w programie celów oraz współpraca z innymi organami przyniesie spodziewane efekty. Intencją rodzinnej pieczy zastępczej jest to, by rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka sprawowały opiekę nad dzieckiem tymczasowo. Jest to czas niezbędny do ustabilizowania sytuacji dziecka, czas pracy z rodzicami biologicznymi i zastępczymi w taki sposób, by dziecko wróciło do swoich rodziców lub zostało przysposobione.

Dla dzieci, których sytuacji nie będzie można ustabilizować, rodzinna piecza zastępcza trwać będzie do czasu osiągnięcia pełnoletności przez dziecko, a obowiązkiem rodziny zastępczej i osób prowadzących rodzinne domy dziecka będzie przygotowanie dziecka do samodzielnego życia.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

1) rodzinnej i są nią:

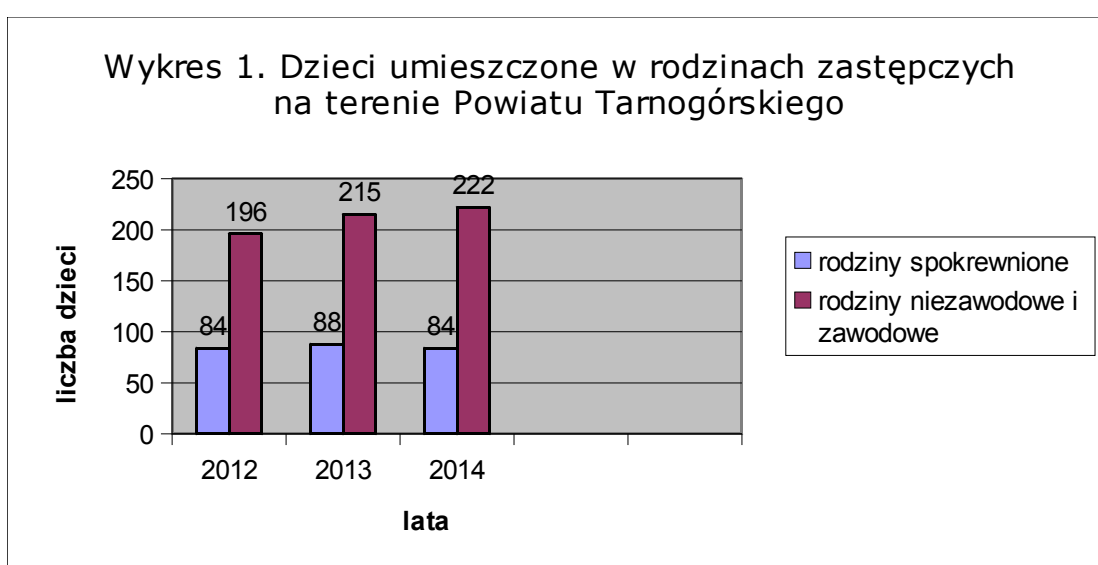
- rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne,
- rodzinne domy dziecka,

2) instytucjonalnej – placówki opiekuńczo-wychowawcze różnych typów.

II. DIAGNOZA PROBLEMU SPOŁECZNEGO

Diagnozę problemu społecznego dotyczącego pieczy zastępczej na terenie Powiatu Tarnogórskiego opracowano w oparciu o analizę danych na przestrzeni ostatnich trzech lat (dane podane narastająco).

Poniższe wykresy ilustrują ilość dzieci umieszczonych na terenie Powiatu Tarnogórskiego, dla których konieczne było zapewnienie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych. Widać wyraźny wzrost ilości dzieci pozbawionych opieki rodziców.

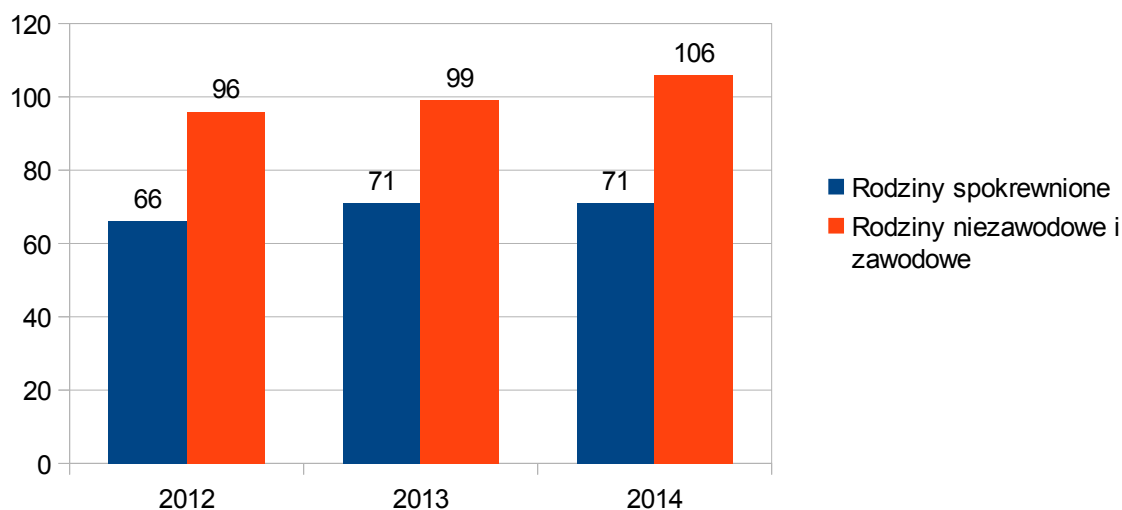

Tab. 1 Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych poza terenem Powiatu Tarnogórskiego

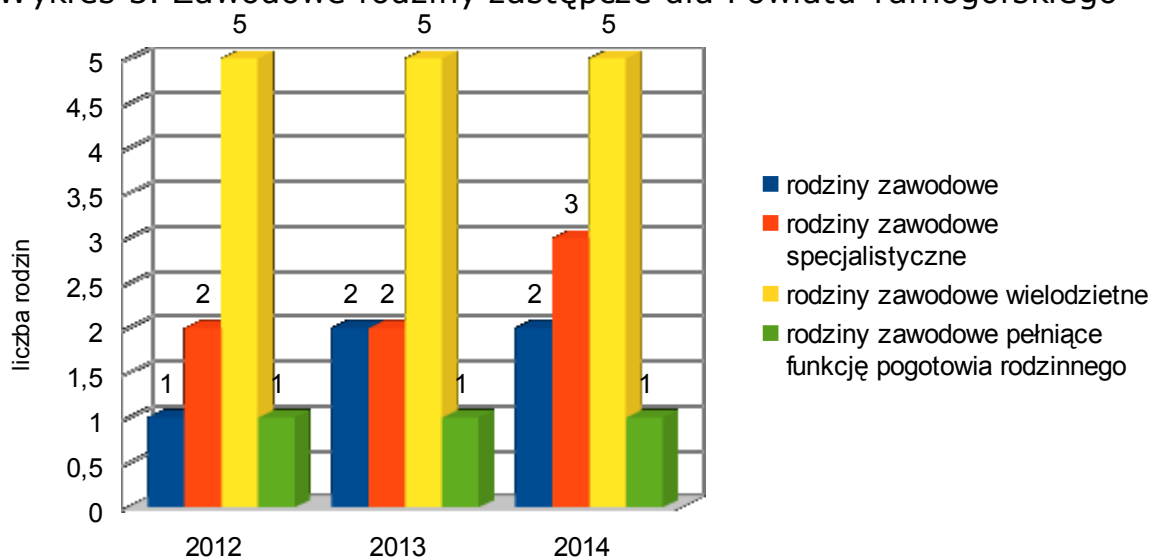
	2012	2013	2014
Ilość dzieci	21	13	11

Każdego roku w Powiecie Tarnogórskim przybywa rodzin zastępczych. Zwiększa się zwłaszcza ilość rodzin niespokrewnionych z dziećmi – niezawodowych i zawodowych. Porównując dane z wykresów 1 oraz 2 łatwo zauważyć, że większa ilość dzieci znalazła opiekę i wychowanie w rodzinach niespokrewnionych.

Wykres 2. Ilość rodzin zastępczych na terenie Powiatu Tarnogórskiego

Wykres 3. Zawodowe rodziny zastępcze dla Powiatu Tarnogórskiego

Nie wszystkie dzieci pozbawione opieki rodziców mogą zostać umieszczone w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Dotyczy to zwłaszcza małoletnich powyżej 13 roku życia, przejawiających objawy demoralizacji, sprawiających kłopoty wychowawcze, nie potrafiących prawidłowo funkcjonować w rodzinie. Piecza zastępcza w odniesieniu do nich jest realizowana przez umieszczenie w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Dzieci wymagające umieszczenia w placówce typu socjalizacyjnego są w miarę posiadania wolnych miejsc przyjmowane przez placówki spoza Powiatu Tarnogórskiego.

Tab. 2 Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo - wychowawczych poza terenem Powiatu Tarnogórskiego

	2012	2013	2014
Ilość dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza Powiatem Tarnogórskim	26	33	36

Rodziny zastępcze są ustanawiane przez właściwe sądy opiekuńcze. Jednym z warunków, jakie muszą spełniać osoby chcące sprawować nad dzieckiem pieczę zastępczą, jest ukończenie właściwego szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach regularnie organizuje i prowadzi szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych. Rodziny niespokrewnione z dziećmi po zakończonym szkoleniu przechodzą proces kwalifikacji do pełnienia tej funkcji. Dane liczbowe dotyczące ilości szkoleń w ostatnich trzech latach przedstawia tab. 3.

Tab. 3 Szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych

	2012	2013	2014
Liczba edycji szkolenia	1	1	2
Liczba rodzin kandydackich zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka	10	5	13

Poniższe tabele – 4 i 5 – ukazują dane liczbowe dotyczące usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach wspiera proces usamodzielnienia przez pomoc finansową na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie w formie rzeczowej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia. Każdego roku tutaj Centrum organizuje też szkolenia dla wychowanków pieczy zastępczej, mające na celu przygotowanie ich do samodzielności.

Tab. 4 Usamodzielniający się wychowankowie rodzin zastępczych

	2012	2013	2014
ilość osób, którym wypłacono pomoc na kontynuowanie nauki	45	40	51
ilość osób, którym wypłacono pomoc na usamodzielnienie	7	10	8
ilość osób, którym wypłacono pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	7	10	11
wsparcie procesu usamodzielnienia – ilość szkoleń	1	1	1

Tab. 5 Usamodzielniający się wychowankowie placówek opiekuńczo - wychowawczych

	2012	2013	2014
ilość osób, którym wypłacono pomoc na kontynuowanie nauki	9	13	20
ilość osób, którym wypłacono pomoc na usamodzielnienie	4	1	5
ilość osób, którym wypłacono pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	7	6	2
wsparcie procesu usamodzielnienia – ilość szkoleń	1	1	1

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach bardzo duży nacisk kładzie na profesjonalizację rodzin zastępczych. Każdego roku pozyskuje środki finansowe na organizację szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie osób sprawujących pieczę zastępczą i zapobiegających występowaniu zjawiska wypalenia zawodowego. W szkoleniach biorą udział głównie rodziny niespokrewnione, w szczególności zawodowe. Nie bez znaczenia pozostaje edukowanie i profilaktyka wobec dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tab. 6 Szkolenia dla istniejących rodzin zastępczych

	2012	2013	2014
Ilość szkoleń dla rodzin zastępczych	2	3	3
Ilość szkoleń dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	1	1	1

Każdego roku na terenie PCPR w Tarnowskich Górach odbywają się spotkania dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z ich rodzicami. Ilość spotkań na przestrzeni ostatnich trzech lat ilustruje poniższa tabela. Od 2012 roku za pracę z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonymi w pieczy zastępczej odpowiada właściwa gmina.

Tab. 7 Rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

	2012	2013	2014
Spotkania z dziećmi na terenie PCPR – ilość spotkań	78	96	123
Ilość powrotów dzieci pod opiekę rodziców	5	7	12

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach dzięki zatrudnieniu profesjonalnej kadry – pracownicy socjalni, pedagog, psycholog – umożliwia rodzinom zastępczym korzystanie ze specjalistycznego poradnictwa. Tabela 8 ilustruje ile rodzin zastępczych korzystało z tej formy wsparcia w ciągu ostatnich trzech lat. Sprawy, z którymi strony zwracały się po poradę dotyczyły problemów opiekuńczo - wychowawczych, zachowań dzieci, kryzysu szkolnego, adaptacji dziecka do nowego środowiska, konfliktów w rodzinie. Spadek ilości rodzin korzystających z poradnictwa wynika z niewystarczającej obsady etatowej i konieczności angażowania specjalistów do innych zadań.

Tab. 8 Poradnictwo dla rodzin zastępczych

	2012	2013	2014
Ilość rodzin zastępczych korzystających ze specjalistycznego poradnictwa	59	48	44

Ponadto każda rodzina zastępcza jest objęta wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub innego doświadczonego specjalisty, realizującego zadania koordynatora. Dzięki temu osoby prowadzące rodzinną pieczę zastępczą mają możliwość bieżącego konsultowania pojawiających się problemów.

Zdecydowana większość rodzin zastępczych chętnie korzysta z udziału w imprezach o charakterze integracyjnym. Poniższa tabela ukazuje ile każdego roku tego typu spotkań (bale okolicznościowe, pikniki, konkursy) zorganizowało tut. Centrum.

Tab. 9 Integracja środowiska pieczy zastępczej

	2012	2013	2014
Ilość imprez integracyjnych (bale, pikniki, konkursy)	1	1	1
Spotkanie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych (ilość rodzin)	22	15	7

Analiza powyższych danych wskazuje na następujące prawidłowości dotyczące pieczy zastępczej w Powiecie Tarnogórskim:

- Każdego roku wzrasta liczba dzieci, którym konieczne jest zapewnienie opieki w pieczy zastępczej,
- Każdego roku wzrasta liczba rodzin zastępczych,
- Stosunkowo niewielka liczba dzieci pochodzących z terenu naszego powiatu jest umieszczona w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, w których koszt utrzymania jest trzykrotnie wyższy niż w rodzinie zastępczej, jednak wyraźna jest tendencja wzrostowa,
- Wzrastają potrzeby Powiatu odnośnie zapewnienia dzieciom opieki w trybie interwencyjnym,

- W dalszym ciągu na wysokim poziomie utrzymuje się zainteresowanie szkoleniem dla kandydatów na rodziców zastępczych,
- Rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej nie wykazują gotowości do zmiany schematów swojego postępowania, dzieci wracają do swoich domów w nielicznych przypadkach. Konieczne jest podjęcie przez gminy działań zmierzających do efektywniejszej pracy z rodzicami w środowisku ich zamieszkania w celu reintegracji rodzin lub zintensyfikowanie działań umożliwiających przysposobienie dzieci, w przypadkach, gdy ich powrót pod opiekę rodziców jest niemożliwy,
- Ze względu na wzrastającą liczbę dzieci pozbawionych opieki rodziców istnieje potrzeba tworzenia rodzin zawodowych, szczególnie takich, które będą gotowe zaopiekować się więcej niż trójką dzieci lub dziećmi ze szczególnymi potrzebami, małoletnimi matkami z dziećmi, dziećmi kierowanymi do pieczy zastępczej na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- W związku z pojawiającymi się trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi wzrasta potrzeba korzystania przez osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą ze specjalistycznego poradnictwa i pomocy w rozwiązywaniu sytuacji trudnych. Niesie to za sobą konieczność podjęcia działań w celu zapewnienia odpowiedniej obsady profesjonalnej kadry, przygotowanej do pracy z rodziną (koordynatorzy, psycholodzy, pedagodzy, specjaliści pracy z rodziną),
- Obserwuje się stosunkowo niewielki wachlarz form wsparcia dla usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej, dotyczy to w szczególności braku możliwości zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych po opuszczeniu pieczy zastępczej.

III. ADRESACI

Adresatami programu są:

- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- rodziny pomocowe,
- pełnoletni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- osoby opuszczające rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą,
- dzieci umieszczone w pieczy zastępczej,
- rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

IV. PARTNERZY W REALIZACJI PROGRAMU

- ośrodki pomocy społecznej
- placówki edukacyjne
- urzędy miast i gmin
- placówki opiekuńczo-wychowawcze
- rodziny zastępcze
- rodzinne domy dziecka
- rodziny pomocowe
- policja
- straż miejska
- Powiatowy Urząd Pracy
- organizacje pozarządowe
- placówki służby zdrowia
- sądy
- kuratorzy dla nieletnich i dla dorosłych
- władze samorządowe
- wolontariusze
- media.

V. CELE

Celem nadrzędnym programu rozwoju pieczy zastępczej jest zapewnienie opieki i wsparcia dzieciom i młodzieży z terenu Powiatu Tarnogórskiego, których rodzice nie są w stanie czasowo lub trwale takiej opieki nad nimi sprawować. Zadania zaplanowane do realizacji, ujęte w cele operacyjne, mają charakter profilaktyczny, prewencyjny, a także służą zwalczaniu problemu (jakim jest brak opieki nad dziećmi) i jego negatywnych konsekwencji. Cele operacyjne sformułowano w następujący sposób:

Cel operacyjny 1

Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych spokrewnionych z dzieckiem.

Działanie 1 – współpraca z gminami w celu ustalenia możliwości przejęcia opieki nad dzieckiem przez krewnych dziecka.

Cel operacyjny 2

Edukacja społeczna i promocja rodzicielstwa zastępczego jako formy opieki nad opuszczonym dzieckiem.

Działanie 1 – udział PCPR w Tarnowskich Górach w zorganizowanych akcjach propagujących rodzicielstwo zastępcze

Działanie 2 – rozpowszechnianie ulotek i materiałów informacyjnych, opracowanie publikacji prasowych dotyczących pieczy zastępczej

Działanie 3 – organizowanie imprez promujących rodzicielstwo zastępcze, w tym Dnia Rodzicielstwa Zastępczego

Cel operacyjny 3

Pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka

Działanie 1 - Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych

Działanie 2 - Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych

Działanie 3 - Kształcenie kadry specjalistów prowadzących szkolenia dla kandydatów – trenerów programu PRIDE

Działanie 4 - Prowadzenie badań psychologicznych i pedagogicznych kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe.

Działanie 5 - Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych.

Cel operacyjny 4

Profesjonalizacja rodzicielstwa zastępczego poprzez tworzenie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

Działanie 1 – Zawieranie umów z rodzinami niezawodowymi o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej wg limitu określonego w punkcie VI programu. Limit dotyczy funkcjonujących rodzin niezawodowych, spełniających warunki do przekształcenia ich w rodziny zawodowe zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Działanie 2 – Zawieranie umów o utworzenie rodziny zawodowej z kandydatami do pełnienia w/w funkcji, zgodnie z potrzebami Powiatu w tym zakresie i wyrażeniu zgody przez Zarząd Powiatu Tarnogórskiego.

Działanie 3 – tworzenie rodzinnych domów dziecka zgodnie z potrzebami Powiatu w tym zakresie i wyrażeniu zgody przez Zarząd Powiatu Tarnogórskiego.

Cel operacyjny 5

Wspieranie merytoryczne istniejących rodzin zastępczych.

Działanie 1 - Szkolenia dla rodzin zastępczych, mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz zapobieganie zjawisku wypalenia zawodowego

Działanie 2 - Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz rodzin pomocowych

Działanie 3 - Zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, medycznej itp.

Działanie 4 - Prowadzenie terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Działanie 5 - Objęcie rodzin zastępczych opieką koordynatora

Działanie 6 – organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą

Działanie 7 – zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka poprzez rodziny pomocowe

Działanie 8 – organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy

Działanie 9 – zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomocy prawnej

Cel operacyjny 6

Integracja środowiska rodzin zastępczych

Działanie 1 - organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą

Działanie 2 – organizacja imprez i spotkań mających na celu integrację środowiska rodzin zastępczych

Cel operacyjny 7

Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Działanie 1 - Prowadzenie grup edukacyjnych i szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej

Działanie 2 - Tworzenie i pomoc w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia

Działanie 3 – pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia

Cel operacyjny 8

Pełna stabilizacja sytuacji dziecka (w tym powrót do rodziny biologicznej lub adopcja)

Działanie 1 - Realizacja planu pomocy dziecku oraz współpraca przy realizacji planu pracy z rodziną dziecka

Działanie 2 – odpowiedni dobór rodziny zastępczej dla dziecka przy umieszczaniu go w rodzinnej pieczy zastępczej

Działanie 3 – zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną

Działanie 4 – tworzenie warunków do zwiększenia liczby adopcji dzieci z uregulowaną sytuacją prawną

VI. LIMIT ZAWODOWYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada stopniowy przyrost zawodowych rodzin zastępczych wg przyjętego rocznego limitu. W Powiecie Tarnogórskim kształtuje się on następująco:

Tab. 10 Limit zawodowych rodzin zastępczych zgodnie z art. 56 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

	2015	2016	2017
Liczba nowych rodzin zastępczych zawodowych	0	1	1

Określony w tabeli limit nie dotyczy rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Tarnogórskiego, z którymi umowy podpisali starostowie lub prezydenci innych powiatów lub miast na prawach powiatu.

VII. ZAKŁADANE REZULTATY

Program ma charakter ogólny i wytycza kierunki działań w obszarze pieczy zastępczej. Realizacja części zadań jest niemożliwa do bezpośredniej weryfikacji w procesie prostego, fizycznego monitoringu. Z tego powodu zakładane rezultaty programu określono w następujący sposób:

- zaspokojenie potrzeb dzieci (stabilizacja, poczucie bezpieczeństwa),
- odbudowanie więzi rodzinnych,
- odpowiedzialność rodziców za własne dzieci,
- życiowe usamodzielnienie osób i rodzin oraz ich integracja ze środowiskiem,
- wysoki standard wychowania i opieki w rodzinnej pieczy zastępczej,

- przychyłność społeczna dla rodzicielstwa zastępczego, przełamanie stereotypów (mierzona np. ilością zgłoszeń rodzin na szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka),
- zmniejszenie liczby dzieci objętych opieką w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- powrót dzieci umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej do naturalnych rodziców,
- większa liczba adopcji dzieci z uregulowaną sytuacją prawną,
- samodzielne rozwiązywanie problemów w szczególności rodzinnych i związanych z opieką nad dzieckiem,
- niższe koszty opieki i wychowania,
- większa ilość zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, tworzona w miarę środków finansowych posiadanych przez samorząd.

VIII. MONITORING PROGRAMU

Przedmiotem monitorowania będą wybrane wskaźniki oceny efektów i korzyści realizacji każdego z celów operacyjnych programu. Monitoring będzie dokonywany raz w roku poprzez analizę jakościową i ilościową realizacji programu. Okresem monitorowania jest rok kalendarzowy. Wynikiem monitoringu będzie coroczna informacja przekazana Staroście i Radzie Powiatu w Tarnowskich Górach w formie sprawozdania do końca marca każdego roku.

IX. WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

Cel operacyjny 1

Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych spokrewnionych z dzieckiem.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Współpraca z gminami w celu ustalenia możliwości przejęcia opieki nad dzieckiem przez krewnych dziecka	Liczba kandydatów na rodziców zastępczych spokrewnionych wskazanych przez PCPR Liczba kandydatów na rodziców zastępczych wskazanych spośród dalszych krewnych dziecka przez PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach (PCPR), ośrodki pomocy społecznej (OPS)

Cel operacyjny 2

Edukacja społeczna i promocja rodzicielstwa zastępczego jako formy opieki nad opuszczonym dzieckiem.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Udział PCPR w zorganizowanych akcjach propagujących rodzicielstwo zastępcze	Liczba i nazwa akcji, do których przystąpił PCPR	PCPR
2	Rozpowszechnianie ulotek i materiałów informacyjnych, opracowanie publikacji prasowych dotyczących pieczy zastępczej	Liczba kampanii promocyjnych, liczba publikacji prasowych dotyczących pieczy zastępczej	PCPR, organizacje pozarządowe (NGO)
3	Organizowanie imprez promujących rodzicielstwo zastępcze, w tym Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	Liczba zorganizowanych imprez, Liczba rodzin biorących udział w imprezach	PCPR, NGO
4	Opracowanie i aktualizacja na stronie internetowej (www.pcpr.tarnogorski.pl) informacji dotyczących rodzicielstwa zastępczego	Wykaz aktualizacji strony	PCPR

Cel operacyjny 3***Pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziców zastępczych.***

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych	Liczba rodzin kandydackich zaproszonych do udziału w szkoleniu PRIDE	PCPR
2	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych	Liczba zorganizowanych szkoleń PRIDE, Liczba rodzin biorących udział w szkoleniu	PCPR
3	Kształcenie kadry specjalistów prowadzących szkolenia dla kandydatów – trenerów programu PRIDE	Liczba osób, które uzyskały licencję trenera programu PRIDE, Liczba szkoleń uzupełniających uprawnienia trenerskie, w których brali udział trenerzy PRIDE	PCPR
4	Prowadzenie badań psychologicznych i pedagogicznych kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych	Liczba wydanych opinii psychologiczno - pedagogicznych	PCPR
5	Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych	Liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych	PCPR

Cel operacyjny 4***Profesjonalizacja rodzicielstwa zastępczego poprzez tworzenie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.***

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych wg limitu określonego w punkcie VI programu	Liczba podpisanych z rodzinami umów o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	PCPR
2	Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych – poza limitem	Liczba podpisanych z kandydatami umów o pełnienie funkcji zawodowej	PCPR

		rodziny zastępczej	
3	Tworzenie rodzinnych domów dziecka	Liczba utworzonych rodzinnych domów dziecka	PCPR

Cel operacyjny 5

Wspieranie merytoryczne istniejących rodzin zastępczych.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Szkolenia dla rodzin zastępczych, mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz zapobieganie zjawisku wypalenia zawodowego	Liczba zorganizowanych szkoleń, Liczba rodzin biorących udział w szkoleniach	PCPR
2	Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz rodzin pomocowych	Liczba udzielonych porad, Liczba rodzin korzystających z poradnictwa	PCPR
3	Zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, medycznej itp.	Liczba spraw przekazanych stosownym instytucjom/specjalistom	PCPR
4	Prowadzenie terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Liczba zrealizowanych programów terapeutycznych, Liczba rodzin uczestniczących w terapii	PCPR
5	Objęcie rodzin zastępczych opieką koordynatora	Liczba rodzin objętych opieką koordynatora, Liczba koordynatorów	PCPR
6	Organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą	Liczba spotkań grup wsparcia w ciągu roku, liczba rodzin korzystających z grupy wsparcia	PCPR
7	Zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poprzez rodziny pomocowe	Liczba umów podpisanych z rodzinami na pełnienie funkcji rodziny pomocowej	PCPR
8	Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy	Liczba rodzin objętych pomocą	PCPR, NGO

	wolontariuszy	wolontariuszy	
9	Zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomocy prawnej	Liczba rodzin korzystających z pomocy prawnej	PCPR

Cel operacyjny 5

Integracja środowiska rodzin zastępczych.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą	Liczba spotkań grup wsparcia w ciągu roku, Liczba rodzin korzystających z grupy wsparcia	PCPR
2	Organizacja imprez i spotkań mających na celu integrację środowiska rodzin zastępczych	Liczba i tematyka zorganizowanych imprez i spotkań, Liczba rodzin biorących udział w imprezach	PCPR

Cel operacyjny 6

Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Prowadzenie grup edukacyjnych i szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej	Liczba zrealizowanych szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków, Liczba osób biorących udział w szkoleniach	PCPR
2	Tworzenie i pomoc w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia	Liczba IPU napisanych przy udziale pracowników zespołu ds. pieczy zastępczej	PCPR
3	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia	Liczba przedmiotowych spraw prowadzonych przez pracowników	PCPR

		zespołu ds. pieczy zastępczej	
--	--	-------------------------------------	--

Cel operacyjny 7

Pełna stabilizacja sytuacji dziecka (w tym powrót do rodziny biologicznej lub adopcja)

1	Realizacja planu pomocy dziecku oraz współpraca przy realizacji planu pracy z rodziną dziecka	Liczba utworzonych planów w ciągu roku	PCPR, OPS
2	Zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną	Liczba zgłoszeń w ciągu roku	PCPR
3	Adopcja dzieci z uregulowaną sytuacją prawną	Liczba adopcji	Właściwy ośrodek adopcyjny
4	Odpowiedni dobór rodziny zastępczej dla dziecka przy umieszczeniu go w rodzinie zastępczej	Liczba wskazań do sądu kandydatów na rodziców zastępczych dla dzieci	PCPR

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródła finansowania	Główne przeznaczenie
środki własne samorządu powiatowego oraz samorządów gminnych	- udział gminy: 10%, 30%, 50% wydatków na opiekę i wychowanie kolejno w pierwszym, drugim i trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej - zwrot kosztów z tytułu porozumień z właściwymi do ponoszenia kosztów powiatami
środki budżetowe administracji rządowej	- dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu pieczy zastępczej oraz zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
środki budżetowe samorządu województwa	- konkursy ogłaszane przez Zarząd Województwa Śląskiego
środki organizacji pozarządowych	Środki własne organizacji pozarządowych przy organizacji imprez promujących rodzicielstwo zastępcze
środki strukturalne Unii Europejskiej	Współfinansowanie zadań związanych z usamodzielnianiem wychowanków pieczy zastępczej oraz innych zadań określonych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020

XI. SKUTKI FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU.

„Program Rozwoju Pieczy Zastępczej realizowany w Powiecie Tarnogórskim w latach 2015 – 2017” będzie wdrażany w ramach planu finansowego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach, w tym wynagrodzeń zatrudnionych pracowników.

Nowy okres programowania i planowana realizacja projektu systemowego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020 umożliwi pozyskanie środków finansowych z UE na pracę z osobami objętymi pieczą zastępczą i usamodzielnianymi wychowankami pieczy – wkładem własnym po stronie Powiatu są świadczenia przyznawane rodzinom zastępczym i osobom opuszczającym pieczę zastępczą.

Utworzenie jednej rodziny zastępczej zawodowej wiąże się z zaangażowaniem środków finansowych w wysokości 28 720 zł w skali roku (wynagrodzenie bezosobowe i pochodne).

Przystąpienie do konkursów ogłaszanych przez Zarząd Województwa Śląskiego wymaga zabezpieczenia wkładu własnego w wysokości 20% kosztów zadania – szacunkowo 4 000 zł rocznie. W roku 2015 zabezpieczono środki na ten cel.

Opracował:

Zespół ds. pieczy zastępczej
w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie
w Tarnowskich Górach

Wstępnie zatwierdził:

dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Tarnowskich Górach
Klaudia Zyśk

Uzasadnienie

Podstawą prawną do opracowania i wdrożenia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej Realizowanego w Powiecie Tarnogórskim w latach 2015 - 2017” jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nadrzędnym celem programu, a zarazem zadaniem powiatu nałożonym przez przedmiotową ustawę, jest zapewnienie opieki i wsparcia dzieciom i młodzieży z terenu Powiatu Tarnogórskiego, których rodzice nie są w stanie czasowo lub trwale takiej opieki nad nimi sprawować. Zadania zaplanowane do realizacji, ujęte w cele operacyjne, mają charakter profilaktyczny, prewencyjny, a także służą zwalczaniu problemu (jakim jest brak opieki nad dziećmi) i jego negatywnych konsekwencji. Program rozwoju pieczy zastępczej zakłada także zapewnienie różnych form wsparcia istniejącym rodzinom zastępczym, profesjonalizację rodzicielstwa zastępczego oraz stały rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym roczny limit tworzenia rodzin zastępczych zawodowych. Roczny koszt utworzenia 1 rodziny zawodowej (wynagrodzenie bezosobowe i pochodne) wynosi 28 720zł.

Program ma charakter ogólny i wytycza kierunki działań w obszarze pieczy zastępczej.

Zadania związane z pieczą zastępczą wynikają wprost z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wiele działań zawartych w programie mieści się w zadaniach ustawowych.

W Programie zawarto również nowe działania w zakresie współpracy z gminami z terenu Powiatu Tarnogórskiego w celu ustalenia możliwości przejęcia opieki nad dzieckiem przez krewnych dziecka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach oprócz realizacji zadań związanych ze stroną administracyjną i wypłatą świadczeń zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej dla Powiatu Tarnogórskiego.

Źródłem finansowania zarówno zadań wynikających z delegacji ustawowej jak i Programu są:

środki własne Powiatu i innych samorządów,

dotacje z budżetu Państwa,

środki budżetowe samorządu województwa

środki własne organizacji pozarządowych

środki strukturalne Unii Europejskiej.